

دانش سیاسی - ۱۰

محسن مدیر شانه‌چی

سیاست خارجی ایران

(۱۳۸۲-۱۳۵۷)

کتابخانه
نشر نگاه معاصر

فهرست

۵	□ مقدمه
۱۱	تعاریف و مفاهیم پایه
۱۳	عوامل مؤثر در سیاست خارجی ایران
۲۲	سیاست خارجی ایران پیش از انقلاب
۲۴	انقلاب اسلامی و تحول در سیاست خارجی ایران
۲۶	استراتژی‌های سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران
۲۶	ادوار سیاست خارجی ایران پس از انقلاب
۲۷	دوره اول: عرفی‌گرایی ملت‌محور
۳۲	دوره دوم: ستیزه‌گرایی امت‌محور
۳۹	دوره سوم: مصلحت‌گرایی اقتصادمحور
۴۶	دوره چهارم: صلح‌گرایی فرهنگ‌محور
۴۸	نگاهی به روابط خارجی ایران پس از انقلاب
۵۵	منابع تصمیم‌گیری در سیاست خارجی ایران پس از انقلاب
۵۵	الف. منابع رسمی
۶۶	ب. منابع غیر رسمی
۶۹	دیپلمات‌ها در مقام تصمیم‌گیران سیاست خارجی ایران
۷۵	ساختار و تشکیلات وزارت خارجه
۸۵	نتیجه‌گیری
۸۷	□ منابع
۹۱	□ نمایه

مقدمه

سیاست خارجی ایران پس از انقلاب (جمهوری اسلامی ایران)، علاوه بر آنکه عنوان درسی سه‌واحدی در دوره کارشناسی رشته علوم سیاسی است، از مباحثی است که به دلیل پیوند با تحولات و فراز و فرودهای داخلی کشور در پی انقلاب از یک‌سو و ارتباط با مسایل جهانی و صحنه پرتلاطم نظام بین‌الملل در دهه‌های پایانی سده بیستم و آغاز هزاره سوم از دیگر سو، همواره مورد توجه پژوهندگان و علاقه‌مندان به مسائل سیاسی بوده است. اهمیت مسائل مربوط به سیاست خارجی ایران در این دوران به گونه‌ای است که علاوه بر نویسندگان و پژوهشگران ایرانی در داخل و خارج از کشور، بسیاری از تحلیلگران و نظریه‌پردازان غیر ایرانی نیز به آن پرداخته و کتاب‌ها و مقالاتی در این زمینه نگاشته‌اند. با این حال غالب این آثار به صورت پراکنده و با اهداف غیر آموزشی نوشته شده و بیشتر از سر ضرورت به عنوان متن درسی برای درس مربوطه مورد نظر و استفاده قرار گرفته است. در عین حال در سال‌های اخیر با توجه به طولانی شدن این دوران و وسعت یافتن مباحث و ضرورت‌های آکادمیک، آثار قابل توجهی به مجموعه نوشته‌ها و ترجمه‌های پیشین در این زمینه افزوده شد. نگارنده در سال‌های ممتد تدریس این درس از برخی منابع در این خصوص به صورت مستقل یا تلفیقی از فصول گوناگون در چند منبع مکمل استفاده کرده و خود را وامدار نویسندگان و مترجمان آنها می‌داند و فضل تقدّم آنان را در این باب اذعان دارم. با این حال از آنجا که هنوز ضرورت تدوین اثری دیگر در این زمینه در عمل محسوس بود و برخی همکاران مدرّس این درس همچنان بر آن تأکید